

WELKOM !

*Borderline,
het zit tussen de oren !*

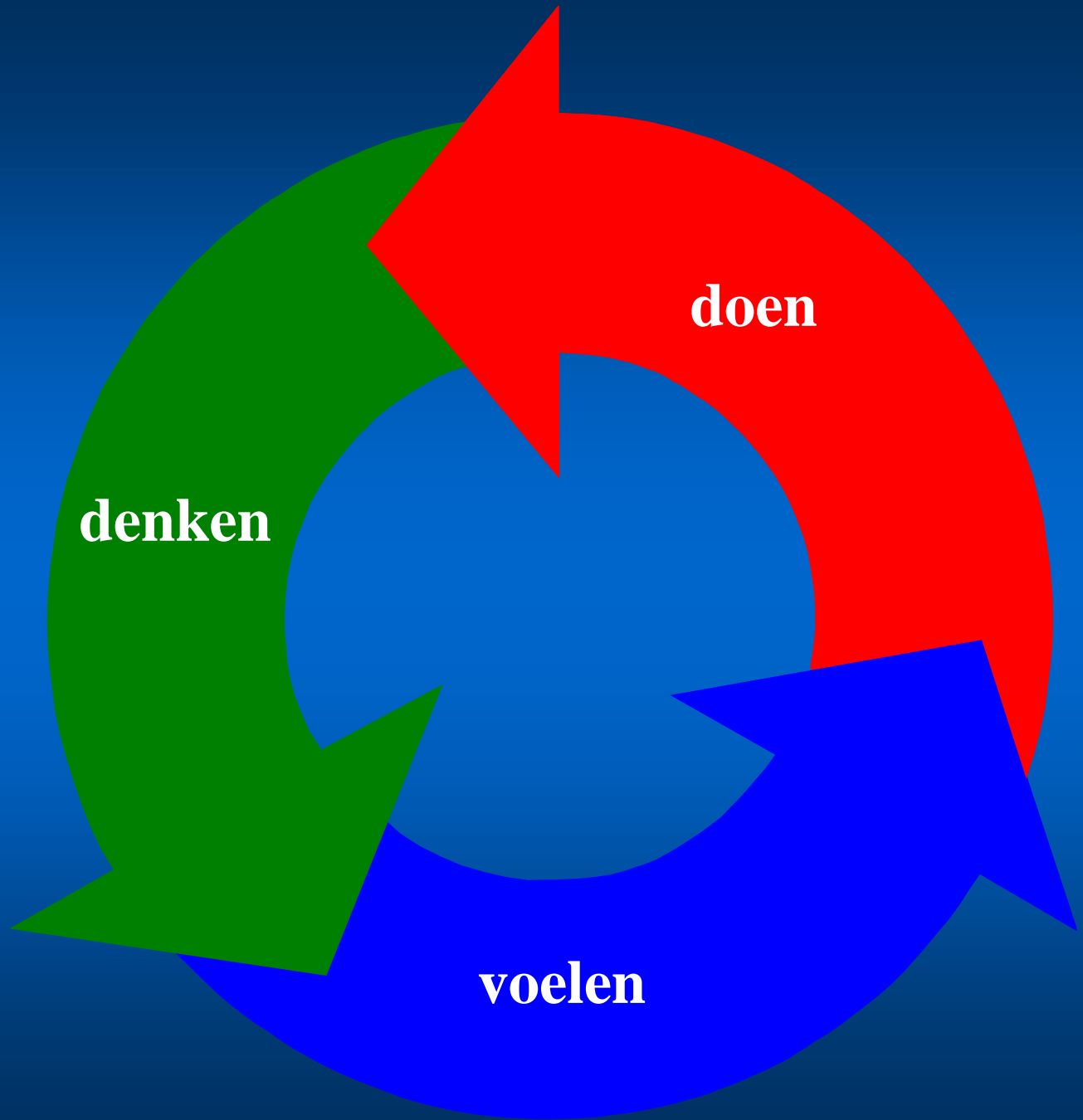
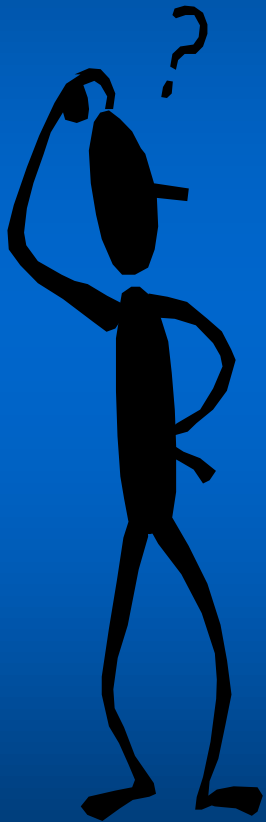
Labyrinth/In Perspectief

9 april 2005

Programma

- **wat u wilt**
- **psychische
problematiek**
- **borderline
problematiek**

What willt u p

Psychische stoornissen

- **Stoornissen in het denken**
 - psychosen, schizofrenie
- **Stoornissen in het voelen**
 - depressie, manie, angststoornissen
- **Stoornissen in het gedrag (en voelen en denken)**
 - persoonlijkheidsstoornissen

Denkstoornissen

- diagnoses
- beloop
- kenmerken: gestoorde realiteit
- medicamenteuze behandeling
- rouwverwerking
- structuur en ondersteuning

Gevoelstoornissen

- diagnoses
- beloop
- depressie, manie, angst (4 b's)
- medicamenteuze behandeling
- (cognitieve) therapie
- activering

Persoonlijkheidsstoornissen

- diagnoses
- borderline persoonlijkheids stoornis
- psychotherapie
- (medicatie)
- structuur
- relatiemanagement

Waar hebben we het over?

- DSM-IV
- As I en As II
- Persoonlijkheidsstoornissen
- Cluster A, B en C
- Borderline in cluster B
- Behandelvormen

Komt het veel voor?

- 1 a 2 % van de bevolking
- meer vrouwen als mannen

Symptomen

- **zwart-wit denken**
- **stemmingswisselingen**
- **impulsiviteit**
- **moeilijk contact kunnen leggen**
- **moeilijk alleen kunnen zijn**
- **woede uitbarstingen**
- **dreigen met zelfdoding, alsmede zelfverwonding, alcohol- en drugsmisbruik, gok- en koopverslaving, dissociatieve en psychotische verschijnselen**

Binnenwereld

- angst, soms door agressie bedekt
- eenzaamheid, zelfs in gezelschap
- leegte, niet weten wat je wilt, voelt of vindt
- een kloof tussen gevoel en verstand
- overspoeld raken door heftige emoties, waar je niets mee kan en die moeilijk te verdragen zijn
- relaties niet kunnen aangaan en/of kunnen volhouden, ook met betrekking tot werk
- periodes van depressie, enorme spanning en weinig gevoel van eigenwaarde

Tips voor betrokkenen

- Wees geïnformeerd
- Hou vol en bewaar geduld
- Maak goede afspraken
- Maak duidelijk waar u wel en waar u niet bij kunt helpen
- Overleg met anderen
- Alleen een luisterend oor is vaak al voldoende
- Erken de stoornis
- Houdt afstand en nabijheid in de gaten

Liever ...

- *bemoedigen dan bemoeien*
- *steun dan advies*
- *duidelijke grenzen dan geen grenzen*
- *heldere afspraken dan geen afspraken*
- *gepaste afstand dan overmatige nabijheid*

- *en zorg goed voor uzelf!*

Bestaat het al lang?

- Jaren '30 voor het eerst de term gebruikt
- Jaren ' 60 Kernberg
- 1980 opname in DSM-III

Wie heeft ermee te maken?

- Cliënt
- Familie
- Partner
- Vrienden, collega's
- Hulpverleners
- etc.

Hoe kom je eraan?

- Karakter ?
- Nare gebeurtenissen ?
- Gezin ?
- Maatschappij ?
- Of ...

Hoe kom je eraf?

- **Prognose algemeen**
- **Behandelvormen**
 - Poliklinisch
 - Deeltijd
 - Klinisch
 - Crisis

Behandelvormen

- *Psychodynamische benadering*
 - Kernberg, Rockland
- *Leertheoretische benadering*
 - Linehan, VERS
- *Cognitieve benadering*
 - Schemagerichte therapie
- *Interpersoonlijke benadering*
 - Dawson
- Farmacotherapie
- Eclectische benadering

Borderline,
het zit tussen de oren !

PAUZE

*Themadag georganiseerd door
Friese werkgroep \Labyrinth-In Perspectief
9 april 2005*

Wat zit er tussen de oren?

- **neuronen**
- **axonen**
- **dendrieten**
- **neurotransmitters**
- **hersengebieden**

Wat zit er tussen de oren ?

- herinneringen
- gedachten
- gevoelens
- bewustzijn
- ervaringen

Wat kan je zien tussen de oren ?

- EEG
- CT-scan
- MRI-scan

Interactie model

- **vooral biologie**
- **vooral psychologie**
- **hardware - software**
- **bio-psycho-sociale model**

Behandeling ...

- **oorzakelijke factoren**
- **onderhoudende factoren**
- **focus voor behandeling**

... en communicatie

- **wat zit er tussen uw oren ?**
- **uw ervaringen, herinneringen, gedachten, etc**
- **intrapsychisch en interpersoonlijk horen bij elkaar**
- **transgenerationele model en loyaliteiten van Boszormeni-Nagy**

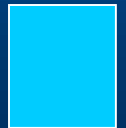
Het doet er toe wat je doet ..

Wat ga je dan doen ?

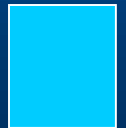
DSM-IV

- **Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th edition**
- **Classificatie van psychische stoornissen, voor gebruik bij hulpverlening, opleiding en onderzoek**
- **Richtlijn, geen kookboek**

Meerassige beoordeling

- As I** **Klinische stoornissen**
Andere aandoeningen en problemen
die een reden voor zorg kunnen zijn
- As II** **Persoonlijkheidsstoornissen**
Zwakzinnigheid
- As III** **Somatische aandoeningen**
- As IV** **Psychosociale en omgevingsfactoren**
- As V** **Algehele beoordeling van**
het functioneren

Cluster A

- Paranoïde
- Schizoïde
- Schizotypische

Vreemd en excentriek

Cluster B

- **Antisociale**
- **Borderline**
- **Theatrale**
- **Narcistische**

Dramatisch, emotioneel en impulsief

Cluster C

- Vermijdende
- Afhankelijke
- Obsessief-compulsieve

Angstig en vreesachtig

Kenmerken

- **A: Een duurzaam patroon van innerlijke ervaringen en gedragingen die duidelijk binnen de cultuur van betrokkene afwijken van de verwachtingen. Dit patroon wordt zichtbaar op twee (of meer) van de volgende terreinen:**
 - cognities
 - affecten
 - functioneren in het contact met anderen
 - beheersing van de impulsen

Kenmerken (vervolg)

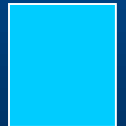
- **B: het duurzame patroon is star en uit zich op een breed terrein van persoonlijke en sociale situaties**
- **C: het duurzame patroon veroorzaakt in significante mate lijden of beperkingen in het sociaal functioneren of het functioneren op andere belangrijke terreinen**

Kenmerken (vervolg)

- **D: het patroon is stabiel en van lange duur en het begin kan worden teruggevoerd naar ten minste de adolescentie of de vroege volwassenheid**
- **E: het duurzame patroon is niet eerder toe te schrijven aan een uiting of de consequentie van een andere psychische stoornis**

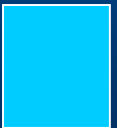
Kenmerken (vervolg)

- **F: het duurzame patroon is niet het gevolg van de directe fysiologische effecten van een middel (bijvoorbeeld drug, geneesmiddel) of een somatische aandoening (bijv schedeltrauma)**

Slotopmerking

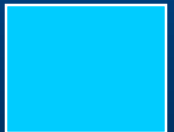
- **Je hoeft niet aan alle criteria te voldoen om borderline te hebben en geen enkel criterium is specifiek voor borderline**

Kernberg

Psychodynamische psychotherapie

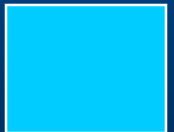
- **Psychodynamische therapie**
- **Exploratief van karakter**
- **Ontwikkelingsmodel**
- **Integratieprobleem**
- **Representaties van zelf en ander**
- **Lust en agressie**
- **Doel is integratie**
- **Methode is openlegend, langerdurend**

Rockland

Supportieve therapie

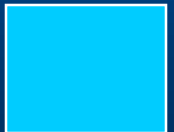
- **Psychodynamische therapie (POST)**
- **Supportief van karakter**
- **Focus op hier en nu**
- **Methodiek**
 - geen regressie
 - weerstand wordt geaccepteerd
 - focus op bewust materiaal
 - therapeut “echt persoon”

Dawson

Relationship Management Model

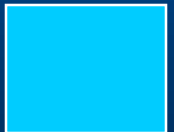
- **Richt zich op relatie/interactie**
 - naast ander, ander is competent
- **Geen vaste traits, maar onderhandelingsposities**
- **Posities hebben**
 - betrekking op zelf (bij ieder!)
 - over macht, controle, dominantie, waarde, competentie, intimiteit
- **Voorkom ernstige communicatieproblemen**
 - contract
- **Eigenwaarde probleem, zelf-aannames**

Linehan

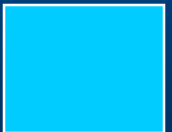
Dialectische gedragstherapie

- **Cognitieve therapie (Evidence based)**
- **Biosociale visie,**
- **Dialectisch (these, antithese, synthese)**
- **Dys/Functioneel ('t is maar hoe je het bekijkt)**
- **Emotie Regulatie Stoornis (ERS)**
 - te snel, te sterk, te lang
- **Onderdelen**
 - individuele psychotherapie
 - vaardigheidstraining
 - telefonische consultatie

VERS-training

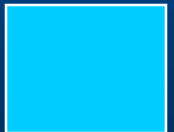
- **Vaardigheden Emotie Regulatie Stoornis**
- **Individuele behandeling**
- **Groepstraining of cursus**
- **ERS, cursisten**

Young

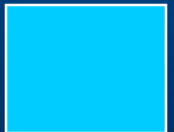
Schemagerichte therapie

- **Cognitieve therapie**
- **3 soorten assumpties**
 - basale: ik ben, de wereld is
 - conditionele: als ik, dan
 - instrumentele: vermijd, plan alles
- **5 soorten modi**
 - verlaten kind
 - woedende kind
 - bestraffende ouder
 - onthechte beschermer
 - gezonde volwassene

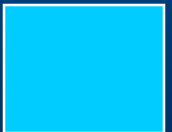
Farmacotherapie

- **APA richtlijn**
- **Symptoomgericht**
- **Affectieve disregulatie**
 - SSRI
 - AP, lage dosis
 - Lithium bij MD comorbiditeit
- **Impulsiviteit/agressiviteit, gedragsontremming**
 - SSRI, hoge dosis
 - AP, lage dosis
 - Lithium additie
- **Cognitief-perceptuele symptomen**
 - AP, laag of iets hoger

Eclectische therapie

- **Combinatie van technieken**
- **Focus op relatie**
- **Duidelijkheid over doel en methodiek**
- **Openheid over rol en mogelijkheden**

ALS JE ER NAAR KIJKT GA JE HET ZIEN

Klachten

Doelen

*Je ken alleen
scoren als je je op
het doel richt*

Mantelzorgers en professionals

- 3,7 miljoen (CBS) mantelzorgers
- definitie
- verschillen met professionals
- samenwerking ?

Bedankt voor de aandacht!